

بررسی اثر بخشی آموزش روابط سالم با رویکرد یادگیری اجتماعی بر افزایش آگاهی دختران از روابط آسیب زای دختران و پسران

*زهرا یوسفی^۱، دکتر محمدرضا عابدی^۲

^۱دانشجوی دکترای مشاوره دانشگاه اصفهان، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان،

^۲دکترای مشاوره، عضو هیئت علمی دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی

خلاصه

مقدمه: هدف از پژوهش حاضر بررسی اثر بخشی آموزش روابط سالم بر افزایش آگاهی از روابط آسیب زا در دختران بود. **روش کار:** این پژوهش از نوع تحقیقات نیمه آزمایشی است. جامعه تحقیق عبارت بود از کلیه دختران خوابگاهی دانشگاه اصفهان (۳۰۰۰ نفر). به منظور نمونه گیری ابتدا پرسش نامه آگاهی از روابط آسیب زا بین صد نفر از آنان به طور تصادفی توزیع شد و سپس ۳۰ نفر که آگاهی آنان نسبت به این گونه روابط پایین بود انتخاب و نهایتاً در دو گروه گواه و آزمایش توزیع شدند. ابزار تحقیق عبارت از آزمون محقق ساخته آگاهی از روابط آسیب زا بود. هر دو گروه قبل و بعد از مداخله آموزشی توسط این آزمون ارزیابی شدند. در حالی که گروه گواه در لیست انتظار قرار داشت، گروه آزمایش مداخله آموزشی را دریافت نمود.

نتایج: نتایج تحلیل کواریانس چند متغیری حاکی از آن است که آموزش روابط سالم برافزایش آگاهی دانشجویان نسبت به جنبه های مختلف روابط دختر و پسر موثر بوده است ($P < 0/05$).

نتیجه گیری: نتایج پژوهش نشان می دهد می توان از چهارچوب آموزشی این تحقیق به عنوان الگوی آموزشی روابط سالم و آسیب زا برای افزایش آگاهی و دانش در این زمینه استفاده کرد.

واژه های کلیدی: روابط دختر و پسر، روابط آسیب زا، روابط سالم

مقدمه

علارغم این که مسئله می تواند تحت تأثیر الگوهای مختلفی باشد لیکن از الگوهای تأثیر می پذیرد که با فرهنگ غالب جامعه همخوانی ندارد (۱). عدم آگاهی و آسان گیری جوانان از یک سو و عدم شکل گیری کامل هویت در این سنین معمولاً موجب تبدیل روابط سالم به روابط آسیب زا می گردد. اهمیت ویژه موضوع روابط دختر و پسر باعث شکل گیری نظریات و تحقیقات در جنبه های مختلف این حیطه شده است. با مرور متون مربوط به این مسئله پنج جهت گیری اصلی آشکار می شود: (۱) نظریات دوستی، شکل گیری روابط با جنس مخالف و صمیمیت در دوران نوجوانی، (۲) یادگیری زبان جنسی، آشنایی با مسائل جنسی و رفتارهای جنسی در دوران نوجوانی.

یکی از مسائل فرهنگی اجتماعی جامعه ما مسئله ارتباط دوستانه بین دختران و پسران است. این مسئله هنوز در جامعه ما به طور کامل حل نشده و جایگاه درخورد خود را نیافته است. اگر چه گرایش به این ارتباط ناشی از نیازهای زیستی - روانی و اجتماعی است ولی در این مورد ادیان، مکاتب و فرهنگ ها الگوهای متفاوتی ارائه کرده اند. این که نوجوانان از چه الگویی تبعیت می کنند به عوامل و متغیرهای متعددی وابسته است.

*آدرس مؤلف مسئول: اصفهان - دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

تلفن تماس: ۰۳۱۱-۷۹۳۲۵۰۴

تاریخ تایید: ۸۶/۷/۷

تاریخ وصول: ۸۶/۳/۷

دو دسته عمده تقسیم می شوند. این راه کارها با توجه به فرهنگ غرب عبارتند از: الف) آموزش های جنسی ب) آموزش ارتباط سالم. آموزش جنسی، پیشگیری از بارداری های ناخواسته، روش های مقابله جنسی و آموزش برای انتخاب شرکای جنسی محدود را در بر می گیرد (۶). آموزش ارتباط سالم با توجه به روشن سازی و تمایز قابل شدن بین روابط سالم و روابط آسیب زا شکل گرفته است. طبق این آموزش ها روابط آسیب زا روابطی هستند که فرد را دچار یکی از آسیب های جسمی، جنسی، عاطفی و روانی می کند (۷)

روابط سالم به روابطی اطلاق می شود که در آن احترام دو جانبه، تعهد و رعایت مرزها و احترام به حقوق یکدیگر رعایت می شود و دو طرف نه از لحاظ جسمی نه جنسی و نه عاطفی دچار آسیب نمی گردند. روابط آسیب زا معمولاً به عقب ماندگی های تحصیلی و شغلی نیز منجر می گردد و گاه خانواده فرد آسیب دیده نیز دچار آشفتگی می شود (۷).

سیر استحاله اخلاق در روابط دختر و پسر از موضوعات جامعه شناختی (۸) و نقش مذهب در سامان دهی به روابط دختر و پسر از جمله موضوعات مربوط به حوزه دین است (۹) که می تواند با پیوند میان رشته ای، تأثیری قابل توجه برای پیشگیری از روابط آسیب زا داشته باشند.

کویل و کیربای نوعی برنامه آموزش روابط سالم را تحت عنوان انتخاب سالم تر روی جوانان دبیرستانی اجرا کردند و ۳۱ ماه بعد از آموزش در پیگیری متوجه شدند دانش آموزانی که این برنامه را دریافت کرده اند در مقایسه با دانش آموزان گروه کنترل مقابله جنسی بدون کاندوم کمتر، کاهش شرکای جنسی و استفاده بیشتر از کاندوم را گزارش کردند (۱۰). جموت^۵ و همکاران نوعی برنامه آموزش رابطه سالم تر را تحت عنوان انتخاب مغرورانه روی جوانان دبیرستانی اجرا کردند. نتایج پژوهش با توجه به وضعیت گروه گواه نشان داد استفاده از کاندوم بیشتر و روابط جنسی غیر محافظت شده کمتر بوده است (۱۱).

(۳) عوامل موثر، نتایج، آسیب ها و راهکارهای پیشگیرنده (آموزش روابط سالم و آموزش جنسی) (۴) تاریخچه اخلاق حاکم بر روابط دختر و پسر و سیراستحاله آن (۵) مذاهب و نقش آن ها در سامان دهی به روابط دختر و پسر.

از جمله نظریات مربوط به شکل گیری روابط می توان به نظریه عشق پرشور برشید^۱ و هات فیلد^۲ (۱۹۷۴) اشاره کرد که ریشه برقراری روابط را در عشق رماتیک می بیند. یکی دیگر از نظریاتی که به فرایند رابطه و نحوه شکل گیری روابط اشاره می کند، نظر لوینگر^۳ است که به شش مرحله در شکل گیری رابطه اشاره می کند. این شش مرحله از عدم ارتباط تا نقاط مشترک زیاد بین طرفین یعنی از حداقل به سمت حداکثر ارتباط و نقاط اشتراک پیش روی می کند (۲).

لرنینگر^۴ (۱۹۸۳) نظریه ای مربوط به فروپاشی رابطه را شکل داده است. طبق این نظریه یک رابطه طی چهار مرحله دچار فروپاشی می شود که عبارتند از: (۱) ارزیابی رفتار طرف مقابل و توجه به جنبه های منفی آن (۲) رودر رویی طرفین (۳) گفتگو از مشکلات حل نشده (۴) خاتمه ارتباط هم از لحاظ فیزیکی و هم از لحاظ روان شناختی (۳).

حیطه مربوط به آسیب های ناشی از روابط دختر و پسر سه نوع آسیب را معرفی می کند: الف) آسیب های هیجانی و روان شناختی ب) آسیب های جسمی و جنسی ج) آسیب های فردی اجتماعی. از آسیب های هیجانی - شناختی می توان به افسردگی، از دست دادن قدرت تصمیم گیری، حس استقلال و عزت نفس اشاره کرد از آسیب های جسمی و جنسی می توان از بیماری های مقاربتی، از دست دادن دوشیزگی و بارداری های ناخواسته نام برد (۴). چنین روابطی عوارض غیرمستقیمی از جمله عقب ماندگی تحصیلی و شغلی را نیز به دنبال خواهد داشت (۵).

راهکارهای موجود برای روابط آسیب زای دختر و پسر به

1. Berschied

2. Hotfield

3. Levinger

4. Lerninger

5. Jemott

درجه ای و در حیطه های زیر ارزیابی می کند: (۱) علل برقراری روابط آسیب زا (۶ سوال)، (۲) آسیب های ناشی از روابط آسیب زا (۵ سوال)، (۳) انواع روابط آسیب زا، (۴) روابط سالم و مشخصه های آن. (نمونه سوال: انواع آسیب های ناشی از رابطه دختران و پسران را می شناسم).

ابتدا پس از صرف زمان زیاد (چیزی حدود یک سال) متون مربوط به روابط دختر و پسر، در حیطه های مختلف مورد مطالعه و بازبینی قرار گرفت. سپس با توجه به حیطه های اشاره شده ۳۰ سوال طراحی شد. به منظور بررسی روایی محتوایی، پرسش نامه توسط پنج متخصص مورد بازبینی قرار گرفت و به پیشنهاد آنان ۵ سوال حذف شد در مرحله بعد ابتدا به طور آزمایشی ده نفر از اعضای جامعه مورد نظر به پرسش نامه پاسخ دادند تا سوالات مبهم از لحاظ درک و فهم اصلاح شود، ۱۸ سوال باقی ماند.

سپس ۵۰ پرسش نامه تکثیر و به طور تصادفی به اعضای جامعه آماری ارائه شد همسانی درونی این پرسش نامه ($\alpha = 0.75$) محاسبه شد. ضریب پایایی این آزمون پس از ۶ هفته اجرای مجدد ($r = 0.8$) به دست آمد. به این ترتیب این ابزار، پنج نمره در اختیار می گذارد. نمره کل آگاهی از روابط آسیب زا، نمره آگاهی از علل برقراری روابط آسیب زا، آگاهی از آسیب های ناشی از روابط آسیب زا، آگاهی از انواع روابط آسیب زا و نهایتاً آگاهی از روابط سالم و مشخصات آن.

متغیر مستقل: متغیر مستقل در این پژوهش هفت جلسه آموزش روابط سالم دختر و پسر است. تلاش زیادی برای تهیه چارچوب و محتوای جلسات مداخله آموزشی انجام گرفت. این فرمت پس از حدود یک سال گفتگو و بررسی با مشاوران و اعضای هیأت علمی گروه مشاوره و نهایتاً با رویکرد نظری (یادگیری اجتماعی) تهیه شد.

به منظور عینی کردن موضوع، روابط خطرناک به سه دسته عمده رابطه قرمز، خاکستری و زرد تقسیم شد و رابطه سالم رابطه سبز نام گرفت. منظور از روابط قرمز، روابطی بود که یکی از طرفین و یا هر دو آن ها شخصیت مرزی هستند.

بکر نوعی برنامه آموزش رابطه سالم تر، تحت عنوان برنامه کاهش خطر اجرا کردند که در آن افراد گروه آزمایش مقاربت جنسی کمتری را نسبت به گروه گواه گزارش کردند (۱۲).

در ایران روابط دختران و پسران از لحاظ عمق و شدت از غرب متفاوت است اما به هر ترتیب مطالعه علمی در این زمینه به ویژه در مداخلات تجربی بسیار اندک است. نوشتار حاضر به بررسی اثر بخشی آموزش روابط سالم برافزایش آگاهی از روابط آسیب زا می پردازد هدف آن تعیین اثر آموزش روابط سالم بر آگاهی از روابط آسیب زا می باشد.

روش کار

پژوهش حاضر از نوع پژوهش های شبه تجربی است که گروه گواه و گروه آزمایش قبل و بعد از اعمال متغیر مستقل از لحاظ آگاهی از روابط آسیب زا مورد بررسی قرار گرفتند. تنها گروه مستقل در معرض متغیر مستقل و مداخله آموزشی قرار گرفت. پس از پایان آموزش مجدداً هر دو گروه از نظر میزان آگاهی مورد ارزیابی قرار گرفتند. جامعه آماری کلیه دانشجویان دختر خوابگاهی دانشگاه اصفهان در تابستان ۱۳۸۳ بود که بالغ بر سه هزار نفر بودند. با توجه به این که هدف از اجرای این آموزش افزایش آگاهی بود، نمونه گیری هدفمند انجام شد (دانشجویانی که آگاهی ضعیف نسبت به روابط آسیب زا دارند). به این منظور ابتدا پرسش نامه به طور تصادفی روی صد نفر از آنان اجرا شد. داده های حاصل از پرسش نامه نشان داد با توجه به حیطه های مورد نظر، آن ها نسبت به این موضوع آگاهی پایین دارند. با توجه به این نکته برگزاری جلسات آموزشی به اطلاع همه آنان رسانده شد. از بین داوطلبین، ۱۵ نفر در گروه آزمایش و ۱۵ نفر در گروه گواه توزیع شدند. لازم به ذکر است برای رعایت اخلاق پژوهشی و رعایت حقوق آزمودنی ها، از آنان خواسته شد تا در صورتی که مایل نیستند در پرسش نامه تحقیق نام خود را ذکر کنند، از نام مستعار و یا کلمه رمز استفاده کنند. پرسش نامه آگاهی از روابط آسیب زای دختر و پسر، یک ابزار محقق ساخته ۱۸ سوالی است که آگاهی پاسخ دهنده را براساس یک طیف چهارده

روش تجزیه و تحلیل اطلاعات: داده ها با استفاده از شاخص های مرکزی و آمار استنباطی مورد بررسی قرار گرفت. برای آزمون فرضیه های تحقیق و برای کنترل نمرات در مرحله پیش آزمون از آزمون تحلیل کواریانس چند متغیری استفاده شد.

نتایج

جدول شماره (۱) میانگین و انحراف معیار نمرات آگاهی از روابط آسیب زا و خرده مقیاس های آن در دو مرحله پیش آزمون و پس آزمون براساس عضویت گروهی نشان می دهد. به منظور بررسی تفاوت میانگین گروه گواه و آزمایش در مراحل پس آزمون و کنترل نمرات پیش آزمون از آزمون تحلیل کواریانس چند متغیری استفاده شد که، جدول شماره (۲) نتایج آن را نشان می دهد.

روابط زرد به روابطی اشاره می کند که یک یا هر دو طرف رابطه به دنبال سوء استفاده از طرف مقابلند و نهایتاً روابط خاکستری به روابطی اطلاق می شود که یکی از طرفین و یا هر دوی آن ها بی هویتند و یا هنوز هویت شکل گرفته ای ندارند. فرم نهایی آموزش شامل هفت جلسه ۹۰ دقیقه بود که در هر جلسه به عناوین زیر پرداخته شد:

نشست اول: تاریخچه دور و نزدیک روابط دختر و پسر، نشست دوم: تعریف روابط آسیب زا و شرح نتایج روابط آسیب زا، نشست سوم: روابط قرمز، نشست چهارم: روابط خاکستری، نشست پنجم: روابط زرد، نشست ششم: روابط سالم، نشست هفتم: موانع برقراری روابط سالم، نشست هشتم: شیوه های مقابله با موانع برقراری روابط سالم. همچنین در پایان هر جلسه برای افزایش خود کارآمدی تکالیفی ارائه می شد که دانشجویان موظف به انجام آن ها بودند و در آغاز جلسه انجام تکالیف بررسی می شد.

جدول ۱- میانگین و انحراف معیار نمرات آگاهی از روابط آسیب زا و خرده مقیاس های آن

در مراحل پیش آزمون و پس آزمون براساس عضویت گروهی

تعداد	انحراف معیار	میانگین	نوع آزمون	عضویت گروهی
۱۵	۳/۰۶	۲۳/۴	آگاهی کلی	
۱۵	۲/۰۱	۹/۹۳	آگاهی از علل	
۱۵	۲/۰۸	۸/۷۳	آگاهی از انواع آسیب	پیش آزمون
۱۵	۱/۷۹	۷/۶۶	آگاهی از انواع روابط	
۱۵	۱/۲۷	۹/۹۳	آگاهی از روابط سالم	
				آزمایش
۱۵	۷/۰۴	۳۶/۲۶	آگاهی کلی	
۱۵	۱/۸۰	۱۹/۶۰	آگاهی از علل	
۱۵	۲/۳۵	۱۷/۳۳	آگاهی از انواع آسیب	پس آزمون
۱۵	۲/۲۱	۱۳/۰۶	آگاهی از انواع روابط	
۱۵	۱/۶۴	۲۱/۴۶	آگاهی از روابط سالم	
۱۵	۳/۲۸	۲۲/۲۶	آگاهی کلی	
۱۵	۲/۱۶	۱۰/۳	آگاهی از علل	
۱۵	۲/۱۱	۸/۲۰	آگاهی از انواع آسیب	پیش آزمون
۱۵	۱/۸۰	۶/۴۶	آگاهی از انواع روابط	
۱۵	۱/۳۸	۱۰/۰۶	آگاهی از روابط سالم	
				گواه
۱۵	۳/۵	۲۲/۴۰	آگاهی کلی	
۱۵	۳/۱۲	۱۰/۱۳	آگاهی از علل	
۱۵	۲/۰۲	۸/۴۰	آگاهی از انواع آسیب	پس آزمون
۱۵	۱/۶۴	۶	آگاهی از انواع روابط	
۱۵	۱/۴۷	۹/۸	آگاهی از روابط سالم	

جدول ۲- نتایج تحلیل کواریانس چند متغیری نمرات پس آزمون پس از کنترل نمرات پیش آزمون برحسب عضویت گروهی

منبع تغییرات	پیش آزمون	مجموع مجذورات	df	میانگین مجذورات	f	معناداری
عضویت گروهی	آگاهی کلی	۷۵۲/۹۹	۱	۷۵۲/۹۹	۲۹/۲۸	۰/۰۰۰
	آگاهی از علل	۴۹۶/۵۰	۱	۴۹۶/۵۰	۲۱۲/۹۷	۰/۰۰۰
	آگاهی از انواع آسیب	۳۸۶/۵۹	۱	۳۸۶/۵۹	۱۲۶/۷۸	۰/۰۰۰
	آگاهی از انواع روابط	۲۷۷/۳۱	۱	۲۷۷/۳۱	۲۵۷/۲۶	۰/۰۰۰
	آگاهی از روابط سالم	۷۷۶/۴۸	۱	۷۷۶/۴۸	۵۷۰/۱۰	۰/۰۰۰
	پیش آزمون	۱۷۳/۱۵	۱	۱۷۳/۱۵	۶/۷۳	۰/۰۱۶
	پیش آزمون	۱۸/۸۶	۱	۱۸/۶۶	۷/۵۹	۰/۰۱
	پیش آزمون	۶۳/۲۹	۱	۶۳/۲۹	۲۰/۷۵	۰/۰۰۰
	پیش آزمون	۱۵/۳۴	۱	۱۵/۳۴	۵/۹۳	۰/۰۲۳
	پیش آزمون	۱۹/۲۱	۱	۱۹/۲۱	۱۴/۱	۰/۰۰۱
خطا	آگاهی کلی	۵۹۱/۳۴۴	۲۳	۲۵/۷۱۱		
	آگاهی از علل	۵۳/۸۳	۲۳	۲/۳۴		
	آگاهی از انواع آسیب	۷۰/۱۳	۲۳	۳/۰۴		
	آگاهی از انواع روابط	۵۹/۴۶	۲۳	۲/۵۸		
	آگاهی از روابط سالم	۳۱/۳۲	۲۳	۱/۳۶		

همچنین ارائه تکالیف در پایان هر جلسه موجب افزایش خودکارآمدی و افزایش آگاهی آنان در این زمینه شده است. نتیجه این پژوهش با پژوهش های دیگر در این زمینه همخوانی دارد. تحقیقات آموزشی که در سراسر جهان به منظور کاهش آسیب های ناشی از روابط صورت گرفته است، بر کاهش آسیب ها موثر بوده است. امتیاز این تحقیقات در پی گیری های بلند مدت و اثرات ماندگار آن ها است. از جمله این پژوهش ها می توان به پژوهش کویل، کیربای (۲۰۰۱) در این زمینه اشاره کرد که تحقق اهداف آموزشی تا ۳۱ ماه پس از آموزش ادامه داشت (۱۰). جموت و همکاران (۱۹۹۸) نوعی برنامه آموزشی را اجرا کردند و اثر آن را برافزایش رفتار سالم در روابط دختران و پسران نشان دادند (۱۱). لارنس^۱، بریفیلد^۲ و همکاران (۱۹۹۵) مداخله آموزشی رفتاری-شناختی را بر کاهش رفتار پرخطر جنسی جوانان آفریقایی-آمریکایی نشان دادند (۱۳). جموت و جموت (۲۰۰۰ و ۲۰۰۱) موفق شدند اثر برنامه آموزش رفتار سالم را بر کاهش رفتار پرخطر نشان دهند (۱۴، ۱۵).

همان گونه که در جدول شماره (۲) مشاهده می شود تفاوت میانگین نمرات گروه آزمایش و گواه در مراحل پس آزمون پس از کنترل نمرات پیش آزمون معنادار است و آموزش روابط سالم موجب افزایش آگاهی از روابط آسیب زا زیر مجموعه های سالم آن شده است.

بحث

نتایج این پژوهش حاکی از آن است که آموزش روابط سالم برافزایش آگاهی دختران نسبت به روابط آسیب زای دختر و پسر به طور معناداری موثر بوده است این نتایج را چگونه می توان تعبیر و تفسیر کرد؟ آیا نتایج با سایر تحقیقات همخوانی دارد؟

با توجه به این که رویکرد نظری این پژوهش یادگیری اجتماعی است، به نظر می رسد اشاره به تجربیات دیگران در روابط آسیب زا، آموزش مهارت های لازم برای برقراری و رفع موانع روابط سالم، اشاره به توانایی دانشجویان در خلال جلسات آموزشی برای کنترل مسائل زندگی در این حیطه و

1. Larnes
2. Brifred

کیربای و لزین^۱ (۲۰۰۳) نیز موفق شدند اثر برنامه های آموزشی در زمینه روابط سالم بر افزایش رفتار سالم را نشان دهند (۱۶). در ایران و کشورهایی که فرهنگی مشابه فرهنگ ایران دارند پژوهشی در این زمینه چه از نوع توصیفی و چه از نوع آزمایشی یافت نشد. شواهد موجود حاکی از تفاوت فرهنگی، شدت و عمق مشکلات در کشورهای غربی است. به عنوان مثال موسسه آلن گات مکر^۲ (۱۹۹۴) نشان داد هر ساله ۳ میلیون نوجوان در آمریکا دچار بیماری های مقاربتی می شوند (۱۷). موسسه کایزر^۳ (۱۹۹۸) طی تحقیقی نشان داد که در آمریکا احتمال باردار کردن و باردار شدن بیشتر است، زیرا در آمریکا نسبت به دیگر کشورهای پیشرفته نوجوانان و جوانان کمتر از وسایل پیشگیری استفاده می کنند (۱۸). از این رو محتوای جلسات آموزشی در این پژوهش کاملاً متفاوت از محتوای آموزش های غربی است. اما به هر حال پژوهش ها حاکی از آن می باشند که آموزش می تواند در افزایش رفتار سالم با توجه به فرهنگ خاص آن جامعه موثر باشد.

بدون شک با توجه به نتایج خطرناک این گونه روابط از یک سو و توجه به جوانان و نوجوانان به عنوان مهمترین سرمایه های کشور، ضرورت آموزش روابط سالم برجسته می شود و به نظر می رسد قبل از آن که متخصصان مجبور شوند به آموزش های جنسی متوسل شوند. بهتر است آموزش ارتباطات سالم را مد نظر قرار دهند. آن چه مهم است انسان موجودی مدنی است و ناگزیر از برقراری ارتباط متقابل است. ارتباط اساس و شالوده هویت و کمال انسان است. بنابراین چگونگی و تنظیم روابط به نحوی که بهترین بازدهی را برای تامین نیازهای فرد و جامعه به دنبال داشته باشد، ضروری است.

از جمله محدودیت های این پژوهش لحاظ نکردن متغیر جنسیت و بررسی اثر این آموزش ها بر افزایش آگاهی پسران است. از این رو پیشنهاد می گردد تا این پژوهش در بین پسران نیز اجرا و اثربخشی این نوع آموزش بررسی شود.

1. Lezin
2. Alan Gutmacher
3. Kaiser

منابع

۱. احمدی علی اصغر. جوان و تشکیل خانواده. تهران: انتشارات انجمن اولیاء و مربیان. ۱۳۸۲: ۳۰-۳۵.
2. Adams G, Gullato I, Markstom AC. Adolescent life experiences. California: Brooks/ ceal; 1994: 305-320.
3. Feldman R. Understanding Psychology. New York: McGraw hill; 1996: 205-267.
4. Kelly K. Dating violence. Washington: The notional cleaning house on family violence; 2004: 23-25.
5. Leavy B. In love and In danger: A teen's guide to breaking free of abusive relationship. Washington: seal; 1994: 53-51.
6. Unger RK. Handbook of the Psychology of Women and Gender. New York: Wiley and sons; 2000: 500.
7. Lezin, N. Youth development and Adolescent pregnancy prevention. Resource center of adolescents pregnancy prevention (RecApp); 2004 [http// www. etr. com](http://www.etr.com).
8. Wikipedia. Sex Revaluation the free Encyclopedia, 2004 [htt;p//www.wikipedia.com](http://p//www.wikipedia.com).
9. Rizvi SM. Marriage and Morals in Islam. Ontario: Islamic education and information center publisher; 1994: 40-45.
10. Coyle K, Kirby D. Preventing teen pregnancy. Development Programs Children and Youth services review; 2001, 19: 434- 454.
11. Jemmot JB, Jemmot LS, Fong G. Abstinence and safer sex HIV risk- reduction interventions for african-american adolescents. Journal of american medical association (JAMA); 1998: 297, 1529-1536.
12. Beker MH. The health belief model and personal health behavior. Health education monographs; 1974: 40, 512-519.
13. Lawrence ST, Brafield JS, Gefferson T. Cognitive-behavioral intervention to reduce a frican-americian adolescents' risk for HIV-infection. Journal of counseling and clinical; psychology 1995: 63(2): 221-237.
14. Jemmott LS. Saving our children: Strategies to empower african American adolescents to reduce their risk for HIV infection. Journal of community psycholog; y 2000: 27,164-154.
15. Jemmott JB, Jemmot LS. Reducing sexual risk taking behavior programs that work. Journal of National Black Nurses Association; 2001, 2(1): 4-14.
16. Kirby D, Lezin N. Preventing teen pregnancy youth development and after-school programs. Recapp Journal summery; 2003:3-6 [http//www.etr.org](http://www.etr.org).
17. Alan Gutt macher Institute. Sex and Americans Teenagers. New Yourk: AGL; 1994: 3-5
18. Kaiser family foundation. National survey of teens. Menlo park, C.A. 1998: 1; /[www.kaiser family.com](http://www.kaiserfamily.com).

Abstract**The efficacy examination of healthy relationship instructing with social learning perspective instructing on increasing awareness about boys and abusive relationships among girls**

Yosefi Z, Abdi MR

Introduction: the purpose of this research was to examine the healthy relationship instructing efficacy on increasing awareness about abusive relationships among girls and boys. Method: the research was quasi-experimental. The population sample of research consisted of all girls in dormitory of Isfahan University (3000). For sampling, at first Awareness about Abusive Relationships Scale was randomly administered among 100 of them, then 30 persons were selected who their awareness about abusive relationship were low. Finally, they were randomly assigned in control and experimental groups. Both groups were evaluated with Awareness about Abusive Relationships Scale by means of pre and posttest. The experimental group was received-instructing intervention while control group was in waiting list.

Results: the results of Man cova showed healthy relationship instructing are effective on increasing awareness about abusive relationships and different aspects of it. ($p < 0/5$). Conclusion: the results showed the instructing format could use as instructing model for healthy and abusive relationship for increasing awareness and knowledge among girls in this field.

Key words: Relationship among Girls and Boys, Abusive Relationship, Healthy Relationship.